

Klima- og miljødepartementet
v/ Statsråd Espen Barth Eide

Innspill til statsbudsjettet 2024 fra Norges kulturvernforbund

Norges kulturvernforbund er paraplyorganisasjonen for de landsdekkende kulturvernorganisasjonene. Vi har i dag 31 medlemsorganisasjoner, med rundt 2600 lokallag og 270 000 medlemmer totalt. Flere av disse tilhører Klima- og miljødepartementets sektoransvar. Vi minner her om våre innspill til statsbudsjettet for 2024, som ble sendt til dere i desember 2022. Vi anser innspillene å være i tråd med nasjonale mål og internasjonale forpliktelser på feltet, med regjeringens egne prioriteringer som er fremmet i Hurdalsplattformen, og med nye strategier og tiltak som har kommet i løpet av det siste halvåret.

1. Det frivillige kulturvernet må styrkes

Klima- og miljødepartementet er ansvarlig for å ta vare på en svært viktig del av kulturarven vår. Vi setter stor pris på at departementet har satt kulturvern i et større perspektiv i Kulturmiljømeldingen, og anerkjenner kulturvernorganisasjonenes viktige innsats. Ett av de nye nasjonale målene fremmet i Kulturmiljømeldingen, er at «Alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø». Meldingen påpeker at det er statens ansvar å legge best mulig til rette for dette.

Også i regjeringserklæringen, omtales kulturvernorganisasjonenes innsats som helt avgjørende for feltet. Regjeringen lover derfor å «sørge for at frivillige landsdekkende kulturvernorganisasjoner får grunnstøtte av staten».

Vi setter pris på at departementet følger opp regjeringserklæringen, og gir støtte til de organisasjonene som faller inn under deres ansvarsområde. Vi ser imidlertid en **realnedgang i grunnstøtten** til organisasjonene, som bekymrer oss sterkt. Vi vet av erfaring at de organisasjonene som får driftstilskudd, har en enda mer effektiv drift, med mere aktivitet og prosjekter. Når vi nå er inne i en periode med stor usikkerhet og økte utgifter på alle områder, er det helt nødvendig at støtten i det minste prjusteres, slik at det ikke går ut over aktiviteten. I tillegg synes det å være omlegginger på gang som bekymrer oss. Blant annet har fristen for å søke grunnstøtte fra departementet blitt flyttet fra juni til november, det vil si etter at statsbudsjettet er lagt frem. Vi minner om viktigheten av forutsigbar støtte til organisasjonene.

Vi har tidligere påpekt at målet om økt engasjement må konkretiseres, og følges opp over statsbudsjettet, slik at det ikke fører til noen ansvarsfraskrivelse fra statens side. Vi mener det er behov for et realløfte for det frivillige kulturvernet, i tråd med nasjonale mål og internasjonale forpliktelser på feltet, og med regjeringens egne prioriteringer som er fremmet i Hurdalsplattformen.

Tilskuddsordningen som Kulturvernforbundet og de fleste av våre medlemsorganisasjoner får støtte fra er innrettet på en slik måte at det ikke er mulig å øke bevilgningene til kulturvernorganisasjonene alene. Dette betyr at hele rammen økes.

Vi anmoder departementet om å øke Kap. 1400 Post 70: Frivillige miljøorganisasjoner og allmenntilgjengelige miljøstiftelser med 20 mkr i statsbudsjettet for 2024. I tillegg bør det settes av økte midler til frivillig aktivitet over Riksantikvarens budsjett, herunder tilskudd til **fartøyvern**.

2. Opptappingsplan for Kulturminnefondet

Kulturminnefondet er et viktig virkemiddel for å ivareta kulturarven. For hver krone som fondet gir i tilskudd, tilføres det ytterligere 3,5 private kroner i istandsettingsprosjekter. Dette er med andre ord en svært god og kostnadseffektiv politikk. I en tid der klimaendringene medfører en stadig større belastning, vil en økt satsing på vedlikehold også være en samfunnsøkonomisk god investering, i stedet for at kostnadene blir større senere på grunn av for svakt vedlikehold. Vi er glade for at regjeringen ønsker en opptapping av fondets rammer, og at dette er tatt inn i Hurdalsplattformen.

Vi ber departementet om å øke Kap. 1432 post 50 Norsk Kulturminnefondet til minimum 200 mkr. i løpet av perioden.

3. Kulturminnedagene og regional samordning

Kulturvernforbundet takker departementet for økt støtte til **Kulturminnedagene** i 2022 og 2023. Økningen på kr 200 000 er svært kjærkommen, og nødvendig for at vi skal kunne gjøre en enda bedre jobb, og nå ut til flere arrangører og deltakere. **Vi ber om at tilskuddet på kr 600 000 opprettholdes også i 2024.**

Vi jobber nå også med opprettelsen av en rekke regionale kulturarvnettverk for å få til en bedre samordning av det brede frivillige kulturvernfeltet. Disse regionale nettverkene skal skape møteplasser, aktiviteter og arrangementer for de lokale lagene, bygge nettverk og være et samordnet organ og høringsinstans inn mot kommuner, fylkeskommuner, museer, arkiv m.v.. Det er stor interesse for dette fra både fylkeskommunene og de frivillige lagene, og er et uttrykt ønske fra statlige myndigheter (ref. regjeringens strategi for kulturfrivillighet, Riksantikvarens frivillighetsstrategi, Kulturmiljømeldingen m.m.). Dette arbeidet er svært ressurskrevende for Kulturvernforbundet og vi ber derfor om et **særskilt tilskudd på kr. 1 million kroner** for å kunne koordinere denne viktige og nødvendige jobben.

4. Andre tiltak

Vi viser ellers til tidligere innspill, der vi anmoder departementet om å følge opp regjeringens initiativ om å utrede **skatte- og avgiftsinsentiv** i kulturminnevernet, og være pådriver for at dette kommer på plass. Dette er et viktig virkemiddel, som vil ha stor betydning for eiere av kulturminner. I tillegg bør det settes av økte midler til **fartøyvernssentre, bygningsvernssentre, og verdensarvsentre**, og til prosjekter som bidrar til økt verdiskaping, produktutvikling og innovasjon. Dette vil også være i tråd med regjeringens arbeid med stedsutvikling og reiselivsstrategi, der kulturarvopplevelser trekkes frem som et viktig satsingsområde. Videre er det viktig å sikre **grunntilskudd til kulturarvskolene**.

Med vennlig hilsen

Toril Skjetne

Generalsekretær, Norges kulturvernforbund